

287684 - Cuma Günü Cemaatin Omuzlarını Yararak İlerlemenin Anlamı Ve Hükümü

Soru

İmam minbere çıkmadan önce birinci saffa varmak için cemaatin omuzlarını yarararak ilerlemek caiz mi? Zira ön saflarda boşluklar mevcuttur, bazen erken saatlerde mescide geldiğim halde bazı cemaat üyeleri mescidin ortasında oturur, bunları aşarak ilk saflara gidemez miyim?

Detaylı cevap

Birincisi:

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem Cuma hutbesi esnasında insanların omuzları yarararak ilerlemeyi yasaklamıştır, çünkü bu onlara rahatsızlık verir.

Abdullah b. Büsr r.a'dan rivayet edildiğine göre şöyle dedi: Cum'a günü Resûlullah hutbe okurken adamın biri insanların omuzlarından atlayarak geldi. Bunun üzerine Hz. Nebi kendisine: "Otur! Zira gerçekten (insanlara) eziyet ettin." buyurdu. (Ebu Davud 1118, Nesai 1399, İbn Mace 1115, Elbani sahihtir dedi.)

Başka bir rivayette Rasulullah, sahabiye "Geç geldin ve eziyet ettin." dedi.

Bunun üzerine cemaatin arasından geçerek birinci saffa gitmek yasaklanan omuzları yarma kapsamına girmez. Ancak oturan iki kişinin arasında boşluk varsa ve onlara rahatsızlık vermeden geçiyorsa bunda sakınca yoktur.

El Hafız bin Receb Rahimehullah şöyle dedi: Şayet oturan iki kişinin ortasında boşluk varsa ve bir kimse; onların boyunlarının üstünden geçmiyorsa, kimseyi itmiyor, kimseye eziyet etmiyor ve kimseyi sıkıştırmıyorsa geçmesi caizdir. Aksi takdirde caiz değildir. (Fethul beri İbn Receb 8/206)

Buna binaen soruda ifade edilen davranış yasaklanan boyunların üstünden geçme veya omuzları yarma kapsamına girmez. Zira iki kişinin arasında boşluk varsa geçilebilir.

Yasaklanan husus; oturan iki kişinin arasındaki mesafe geçilemeyecek kadar dar olduğu halde geçiş yapan kişinin ayaklarını oturanların omuzların üstüne kaldırarak geçiş yapmasıdır.

İkincisi:

Omuzların üstünden geçiş hususunda İmam istisna edilir. Şayet mihrap ve minbere gidecek başka yolu yoksa cemaatin omuzları hizasında geçişinde mazur görülür.

(el merdavi 6/288)

Bazı alimlere göre şayet cemaat önlerinde boşluk bırakırsa sonradan gelen kişilerin, onların omuzlarının üstünden geçmeleri caizdir. Bazı alimler bu ruhsatı, imamın minbere çıkmadan önce yapılmasına bağlarlar. Böylece oturanları hutbeyi dinlemekten alıkoymamış olur.

(El Mudavene 3/239, Esne el Metalib 1/268, Şerhulmunteha 1/321)

Ancak tedbir ve hadisin zahiri ile amel etmek açısından doğru olan bu durumda omuzların üstünden geçmemektir.

Şeyh Muhammed bin Useymin Rahimehullah (el şerhul mumti 5/96) şöyle dedi:

Ön saflarda boşluk varsa ulaşmak için cemaati yarmakta sakınca yoktur.

Şayet birisi şöyle derse: Hadis geneldir.(Otur, eziyet ettin)

Cevap: Durumdan anlaşıldığı gibi ön saflarda boşluk vardı. Çünkü boşluk olmayan bir yere insanlar ilerlemez. Fıkıh alimleri bu meseleyi istisna ederek şöyle dediler: Şayet önlerinde boşluk olduğu halde ilerlemiyorlarsa kendilerine kötülük etmiş olurlar zira onlar önlerindeki boşlukları doldurmakla mükelleftirler, önlerinde boşluk bulunması durumunda onlar da emirlere aykırı davranmış sayılırlar ve oluşan rahatsızlığın sebebi de kendileri olur.

Ancak gördüğüm kadarıyla boşluk olsa dahi omuzların üstünden atlamamak gerekir. Çünkü yasaklamanın illeti rahatsızlık ve eziyettir. Onların ön saflara gitmemelerin bir sebebi olabilir. Belki ilk başta ön taraftaki boşluk yetersiz idi ancak zamanla yer açılmış olabilir. Bu durumda onların bir hatası olmaz. Bu konuda hadisin geneli ile amel edilir. Yani doğru olan boşluğa giderken omuzların üstünden geçmemektir. Şayet geçilmesi gerekiyorsa izin alınarak ve nazik bir şekilde geçilir. Bu durumda umarım sakıncası olmaz.

En iyisini Allah bilir.